

1952

ਅਪੀਲੇਟ ਸਿਵਲ

19 ਜੁਲਾਈ

ਕਪੂਰ ਜੇ.

ਐਲ. ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ— ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਮੁਦਈ), ਐਲ. ਜੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਜਵਾਬਦਾਰ।

1950 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 96 ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ

ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ (1872 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. 1) ਸੈਕਸ਼ਨ 20—*
ਰੈਫਰੀ—ਕੀ ਨਿਯੁਕਤੀ—ਕੀ ਵੈਧ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ—ਰੈਫਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ—ਕੀ
ਰੈਫਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ—ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ
(1908 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. V) —ਆਰਡਰ XXIII ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ ਆਰਡਰ XLIII
ਨਿਯਮ 1 (m) —ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤਾ — ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ
ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ — ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ
ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ — ਅਪੀਲ — ਕੀ UES।

ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਆਦਿ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੈਫਰੀ ਵਜੋਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜੇਐਨ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਬਹੁ ਹੋਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਐਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਰੈਫਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵੇਲੇ VI] ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 249 ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਰੈਫਰੀ ਨੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰੈਫਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਆਰਡਰ XXIII, ਨਿਯਮ 3 ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਥਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਮਝੌਤਾ ਜੇਐਨ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਰੈਫਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਅਸਲ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੈਫਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । . ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਪਰਸਪਰਤਾ ਹੈ। ਰੈਫਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ

- (1) I. L. R. 1946 All. 193
- (2) J. L. R. (1933) 36 All. 39
- (3) I. L. R. (1931) 53 All. 673
- (4) I. L. R. (1924) 46 AU. 710

ਦਾਖਲੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਐਸਟੇਪਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਹਾ , ਕਿ ਰੈਫਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਰੈਫਰੀ ਨੂੰ ਸਹੂ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਰੈਫਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵੈਧ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਪਰਸਪਰ ਸੀ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ XXIII, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਅਪੀਲ ਆਰਡਰ XLIII ਦੇ ਨਿਯਮ 1 (m) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਕੋਡ ਨੇ ਕਿਹਾ.

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਛੱਬਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਕਾਹੂ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵੱਖਰਾ; ਅਕਬਰੀ ਬੇਗਮ ਬਨਾਮ ਰਹਿਮਤ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2); ਬਿਸ਼ਮ* ਬਾਰ ਵੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (3), ਹਿਮਾਚਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜਤਵਾਰ ਸਿੰਘ (4); ਬਸਦੇਉ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਰਾਜ ਸਿੰਘ

(1) I. L. R. 1946 All. 193
(2) J. L. R. (1933) 36 All. 39
(3) I. L. R. (1931) 53 All. 673
(4) I. L. R. (1924) 46 AU. 710

ਅਤੇ ਹੋਰ (1); ਸੂਰਜ ਨਗਇਣ ਚੌਥੇ ਬਨਾਮ ਬੇਨੀ ਮਾਧੋ ਚੌਥੇ (2); ਉਮਰਾਈ ਏ.ਐਚ. ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਬੇਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (3); ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਗੁਲਾਮ ਰਸੂਲ ਖਾਨ (4); 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਦੇਸ ਰਾਜ ਪਾਹਵਾ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 21 ਅਗਸਤ 1950 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਇਤਰਾਜ਼ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਐਲ ਗੋ ਸੈਨ, ਕੋਐਸ ਥਾਪਰ ਅਤੇ ਆਰਪੀ, ਖੇਸਲਾ

|

ID DUA, JN ਸੇਠ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਕਪੂਰ ਜੇ. ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਇਹ ਮਿਸਟਰ ਦੇਸ ਰਾਏ ਪਾਹਵਾ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਅਪੀਲ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਆਰਡਰ XLIII, ਨਿਯਮ 1(m), ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਧਾਰਾ 39(1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (i), ਭਾਰਤੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੁੱਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਡਰ XLIII, ਨਿਯਮ 1(m), ਆਰਡਰ XXIII ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ, ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 39(1) (ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ ਵਿਜ) ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਲਈ ਪ੍ਰੋ ਵੀਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੁਦਈ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ (1) ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਖੰਨਾ ਟਾਕੀਜ਼ ਦੀ ਵੰਡ, (2) ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਤੇ ਏ.ਸੀ. ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ (3) ਖੰਨਾ ਟਾਕੀਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ। 13 ਦਸੰਬਰ 1949 ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(1) ATR 1932 ਸ਼ਰੇ. 166.

- (2) ਏਆਈਆਰ 1937 ਸਾਰੇ. 701.
 (3) ਏਆਈਆਰ 1939 ਏ.ਯੂ. 176.
 (4) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1939 ਏ.ਯੂ. 92,

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੰਵਰ, ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਸਾਲਸੀ ਲਈ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 20 ਫਰਵਰੀ 1950 ਨੂੰ, ਉਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। 21 ਮਾਰਚ 1950 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਨ। ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੀ-

L. Ram
Narain and
others
v.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others

“ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ * * * ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ 'ਰੈਫਰੀ' ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਧਿਰਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹਨ ਕਿ ਸਾਦਾ ਝਗੜਾ ਨੰਬਰ 1 ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦਾ ਜਵਾਬੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਉਸ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਫੈਸਲਾ, ਵਿਵਾਦ ਵਿਚਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਉਸੇ ਦਿਨ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ-

“ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਗਤ ਟਾਕੀਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਰੈਫਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ* *

ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਇਹੋ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਗਤ ਟਾਕੀਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਰੈਫਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

21 ਮਾਰਚ 1950 ਨੂੰ, ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ, 24 ਮਾਰਚ 1950 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ-

“ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧੀਵਤ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ, ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰ ਜਗਤ ਤਾਲ ਕੀਜ਼, ਦਿੱਲੀ, ਨੂੰ ਰੈਫਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

L. Ram
Narain and
others
v.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others
Kapur, J.

ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ . ਯੂਆਈਐਸ ਫੀਸ 250 ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅੱਧਾ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ > - ^ ਅੱਧਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ 29 ਮਾਰਚ 1950 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਟੇਟਮੈਂਟ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਤੱਕ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਫੀਸ ਅੱਜ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। "

1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਨੂੰ ਰੈਫਰੀ ਨੇ ਫਾਈਲ ਮੰਗਵਾਈ ਤਾਂ ਫਾਈਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਤੱਕ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ।

“ਰੈਫਰੀ ਨੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ, ਜੋ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੈਫਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, th? 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਡਿਫਾਲਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੈਫਰੀ ਨੂੰ "ਡਿਫਾਲਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਕਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਿਆਨ 25 ਮਈ 1950 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

6 ਮਈ 1950 ਨੂੰ - ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੱਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰੈਫਰੀ। ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਉਪਰੋਕਤ-ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ k ਇਕੱਲਾ ਰੈਫਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ

ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ - ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕੋਰਟ ਐਲ.ਰਾਮ ਫਾਈਲ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।²⁵
ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ
ਹੋਰ

ਅਨੁਬੰਧ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ $g^g^$ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ-

ਕੁਮਾਰ,
ਐੱਲ. ਜੁਗਲ

- (1) ਕਿਸ਼ੋਰ ਟਾਕੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ 1 ਮਈ 1950 ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਰਹੇਗਾ ; ਕਪੂਰ ਜੇ.
- (2) ਕਿ ਖੰਨਾ ਟਾਕੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਲਾ ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;
- (3) ਕਿ ਖੰਨਾ ਟਾਕੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰੋਪਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ
- (4) ਕਿ ਖੰਨਾ ਟਾਕੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਲਾਲਾ ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਨੂੰ 3,400 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਨਸੈਮ ਹੋਰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। 1 ਮਈ 1950 ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ , ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਾਲਾ ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਈਵਾਲੀ ਜਾਂ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੈਰੇ 16, 17, 18 ਅਤੇ 19 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

16. ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਮਝ ਲਏ, ਅਤੇ ਲਾਲਾ ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਦੂਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 37 ਹਜ਼ਾਰ ਸੱਤ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਿਰਫ਼.

L. Ram
Narain and
others
v.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others

Kapur, J.

17. ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ com ਵਾਅਦਾ ਸਿਰਫ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ 3,400 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਹੋਵੇਗੀ।

18. ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

19. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਨਯੋਗ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ੀਟਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੋ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ 2 ਮਈ 1950 ਦੀ 1 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

25 ਮਈ 1950 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਛਤਰ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਝੌਤਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 4 ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਰੈਫਰੀ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਸੀ। □□ □□ □□□□ □□□□ . ਮਿਸਟਰ ਇਕਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜੋ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 5, ਲਾਲਾ ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ: -

“ਮੈਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਮੇਰੇ ਕਲਾਇੰਟ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਮੁਲਤਵੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

L. Run
Narain and
others
v.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others

ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸ਼ੰਭੂ ਨਾਥ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਥ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ-

Kapur, J.

“ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਸਾਡੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ”

ਫਿਰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 7 ਜੂਨ 1950 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

24 ਜੂਨ 1950 ਨੂੰ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰੀ ਲਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ , ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਅਤੇ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 7 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ 21/24 ਮਾਰਚ 1950 ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਅਵੈਧ ਸੀ। , ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਅਤੇ ਯੋਗ ਸੀ ਕਿ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੇ ਮੁਦਈਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਬਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਕਥਿਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਅਪੂਰੇ, - ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸਨ। , ਕਿ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਖਾਲੀ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ।

ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਣਡਿੱਠੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਟੈਂਪ 'ਤੇ ਮਿਤੀ 7 ਜੂਨ 1950 ਦਰਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰੈਫਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਕਿ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਈ 'ਗੈਪ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਛੱਡ ਕੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ' , ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਰੇ ਜਾਣਗੇ, ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ (5, 6 ਅਤੇ 7) ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੇ

ਗਏ, ਕਿ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਡਰ XXIII, ਨਿਯਮ 3, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿ ਕਥਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਪੂਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ।

L. Ram
Narain and
others
t.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others
Kapur, J.

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਡੇਰੋਡੈਟ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਨੇ ਲਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ com* > ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਟ੍ਰਾਈ ਮੁਦਈ ਨੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ-¹ ਟੈਸਟ ਅਤੇ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ-

- (1) ਕਿ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਰੈਫਰੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸਾਲਸ;
- (2) ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ;
- (3) ਕਿ ਰੈਫਰੀ ਨੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਿਆਨ * ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (4) ਕਿ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 5 ਤੋਂ 7 ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੇ;
- (5) ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ;
- (6) ਸਮਝੌਤਾ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;
- (7) ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ^
- (8) ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਬਚਾਅ ਪੱਖ • - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਰੈਫਰੀ, ਅਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ। ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਰੁਖ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ। ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸੀ

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੰਵਰ ਦੀ ਸਾਲਸ ਲੇ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਲਸ (ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 15 ਦਸੰਬਰ 1949 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਮਤਭੇਦ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੰਵਰ ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਵਜੋਂ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਪਾਹਵਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੰਵਰ ਨੂੰ ਇਕਲੌਤਾ ਸਾਲਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 21 ਮਾਰਚ 1950 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਰੈਫਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਰੈਫਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਪਾਹਵਾ-ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਰੈਫਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੱਖਰਾ ਹੈ । □□ □□ □□ □□□ 'ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਗਰੀਮੈਂਟ' ਕਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ 'ਵਿਵਾਦ ਵਿਚਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰੈਫਰੀ' ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫੀਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ "14 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਤੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ" ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣਾ ਆਦੇਸ਼ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੋਸਾਈ ਨੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਰੈਫਰੀ ਨੇ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਫਾਈਲ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਲਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੈਫਰੀ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਲਈ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰੈਫਰੀ ਵਜੋਂ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸਾਲਸ ਵਜੋਂ।

L. Ram
Narain and
others
v.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others
Kapur, J.

ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੈਫਰੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ. ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ

ਪਾਲਣਾ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜਜ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੈਫਰੀ ਨੂੰ ਸਹੂ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੋਸਾਈਂ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਗੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰੈਫਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

E. Ram
Narain and
others

v.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others

Kapur; J.

ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਛੱਬਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਕੱਲੂ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (1)
ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ। ਉੱਥੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਵਾਲਾ ਜਾਇਜ਼
ਸੀ ਜਾਂ ਅਵੈਧ। ਵੰਡ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਂਝਾ
ਸੀ ਅਤੇ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ
ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਫੈਸਲੇ ਲਈ' ਰੈਫਰੀ ਵਜੋਂ
ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ

ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਨਾਬਾਲਗ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ
ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਰਡਰ XXXII, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ
ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੈਫਰੀ ਸਿਰਫ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ
ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ
ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ, ਨਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੰਡੀਅਨ
ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾੜਾ
ਹਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ
ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ
ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ
ਹਵਾਲਾ ਵੈਧ ਸੀ ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ
ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੈਫਰੀ ਅਤੇ
ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ
ਹੈ। ਅਕਬਰੀ ਬੇਗਮ ਬਨਾਮ ਰਹਿਮਤ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2)
ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੁਹੰਮਦ ਅੰਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ
ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਇਆ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਰਹਿਮਤ ਹੁਸੈਨ
ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸਨੇ ਸਹੁੰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਕ
ਮੁਖੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਕੇਸ
ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਦੁਕਵਾਂ ਹੈ।
'ਤੇ ਪੀ. 83 ਸੁਲੇਮਾਨ, ਸੀਜੇ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

“ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ

(1) I. L. R. (1WQ 68 All. 193

(2) I. L. R. (1933) 56 AB. 39

ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲ
ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਦਾਖਲੇ
ਹਨ

(1) I. L. R. (1WQ 68 All. 193
(2) I. L. R. (1933) 56 AB. 39

L. Ram
Narain and
others
v.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others
Kapur, J.

ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਪਾਸੜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

L. Ram
Tiarain and
others
v.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others
Kapur, J.

♦♦

ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਅੰਤਮਤਾ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੇਣਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਖਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਏਸਟੋਪਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੋਕ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ - ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। □□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□

115 ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। "

ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਤੇ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, - ਪਰਸਪਰਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝਿਆ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। “ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ” ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ “ਦਾਖਲੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ: ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਉੱਥੇ ਹੈ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਪਰਿਪੱਕ

ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਐਸਟੋਪਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। "ਤੇ ਪੀ. 85 ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ: -

"ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੁਰੰਤ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੈਫ਼ਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਗੰਭੀਰ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। "

ਅਤੇ ਪੀ. 86 ਉਸਨੇ ਦੱਖਿਆ: -

“ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਮਤ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਪਬ ਲਾਇਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਵੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਖਰਚਾ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮੇਂ

L. Ram.
Narain and
others

Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore,
and others

ਨੂੰ ਵੀ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਸੀ।

ਕਪੂਰ, ਜੇ.

ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੀ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ. 87 ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ:-

"ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਹੁੰ ਐਕਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੈ। ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਸਾਰੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਛੱਡ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

ਬਿਸ਼ਬਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਠਾਕਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਕੀਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰੈਫਰੀ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੱਖੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰੈਫਰੀ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਦਿੰਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਸਵਾਲ.

ਹਿਮਾਚਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜਤਵਾਰ ਸਿੰਘ (2) ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਕਿ ਮੇਕਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੁਲੇਮਾਨ, ਜੇ., ਜਿਵੇਂ ਉਹ

- (1) ILR (1931) 53 ਸਾਰੇ. 673
- (2) ILR (1924) 46 ਸਾਰੇ. 710

ਐਲ. ਰਾਮ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਧਿਰ ਸੀ। 'ਤੇ ਪੀ. 712
ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਆਰੋਹਿਣ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:- ਹੋਰ

v.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others
Kapur, J.

"ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫਰਮਾਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ: ਵਿਡ ਚਿਨਾ ਵੈਕਟਸਾਮੀ ਨਾਇਕੋਨ ਬਨਾਮ ਵੈਕਟਸਾਮੀ ਨਾਇਕੋਨ (1), ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ। ਮੁਹੰਮਦ ਅਸਗਰ ਅੱਲ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਲੀ (2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ, ਜੋ ਵੀ ਬਿਆਨ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਸਾਦੇ ਝਗੜੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਓਥ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਵਾਲਸ਼, ਜੇ. ਕੇਸ਼ੋ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ (3) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਸਦੇਓ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੇਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਡੇਟਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹਿਮਾਚਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (5) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(1) LLR (1919) 42 ਸੇਡ. 625

(2) ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਨੋਟ 1898 ਪੀ. 200

(3) (1923) 21 ALJ 209

(4) ਏਆਈਆਰ 1932 ਸਾਰੇ. 166

(5) LU R. (1924) 46 ਅਲ 710

ਸੂਰਜ ਨਰਾਇਣ ਚੌਥੇ ਬਨਾਮ ਬੇਨੀ ਮਾਧੋ ਚੌਥੇ (1),
ਅਕਬਰੀ ਬੇਗਮ ਦੇ ਕੇਸ (2), ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਮ ਬਾਰ ਦੇ
ਕੇਸ (3) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ

L. Ram
Narain and
others

v.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others

Kapur, J.

ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਓਥ ਐਕਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਰੈਫਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੈਫਰੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨਗੇ।

ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿ ਰੈਫਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੈਫਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ

ਉਮਰਾਈ ਏ.ਯੂ. ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇੰਟਿਜ਼ਾਮੀ ਬੇਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਰੈਫਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਝੌਤਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੈਫਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰੋਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨੱਲਾ, ਜੇ., ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਗੁਲਾਮ ਰਸੂਲ ਖਾਨ (5) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਰੈਫਰੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੜ ਮੁੜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1937 ਸਾਰੇ. 701

(2) ILR (1933) 56 ਸਾਰੇ. 39

(3) ILR (1931) 53 ਸਾਰੇ. 673

(4) ਏਆਈਆਰ 1939 ਸਾਰੇ. 176

(5) ਏਆਈਆਰ 1939 ਏ. 92

L. Ram
Narain and
others

v.

Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others

Kapur, J.

ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ

ਕਿ ਜੇ ਸਮਝੌਤਾ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਮਤੀ , ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਅਸਲ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੈਫਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਲੇਮਾਨ, ਸੀਜੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਤੇਲ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਪਰਸਪਰਤਾ ਹੈ। ਰੈਫਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ - ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦਾਖਲੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਈਸਟੇਪਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ-

- (1) ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਰਬਿਟ ਰਾਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਰੈਫਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸੀ।
- (2) ਕਿ ਰੈਫਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਪੱਤਰ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ।
- (3) ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਪਰਸਪਰ ਸੀ

ਮੌਜੂਦਾ ਬਿਆਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਗਲਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰੈਫਰੀ ਦਾ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਿਰਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 7 ਦੇ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 5 ਤੋਂ 7 ਤੱਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ " ਸੀ। ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ. ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰੈਫਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ

L. Ram
Narain and
others

v.
Shri Santosh
Kumar,
L. Jugal
Kishore
and others

Kapur, J.

ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਧਿਰਾਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂਵਾਂ ਜੋ ਸਮੱਗਰੀ ਸਨ। ਇਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮਿਆਦ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। 4 ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਰੈਫਰੀ ਸੇਠ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ 2 ਮਈ 1950 ਦੇ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਸਨ, ਉਹ ਖਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ XXIII, ਨਿਯਮ 3 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰੈਫਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਹੈ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ *ਅਕਬਰੀ ਬੇਗਮ ਦੇ ਕੇਸ* (1) ਵਿੱਚ ਸੁਲੇਮਾਨ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ।

“ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ XXIII, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

L. Ram Narain and others v. Shri Santosh Kumar, L. Jugal Kishore and others Kapur, I

ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਜੋ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਰੈਫਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ XLIII ਨਿਯਮ I(m) ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ